

INTEGRÁLT VÍZHÁZTARTÁSI TÁJÉKOZTATÓ, OPERATÍV ASZÁLY- ÉS VÍZHIÁNY- ÉRTÉKELES

2019. december

– kivonat –

Készítette:

**az
Országos Vízügyi Főigazgatóság
Vízrajzi és Vízyűjtő-gazdálkodási Főosztály
Vízrajzi Osztálya**

**és az
Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság**

**Budapest, Szeged
2019. december 13.**

1. HELYZETÉRTÉKELÉS

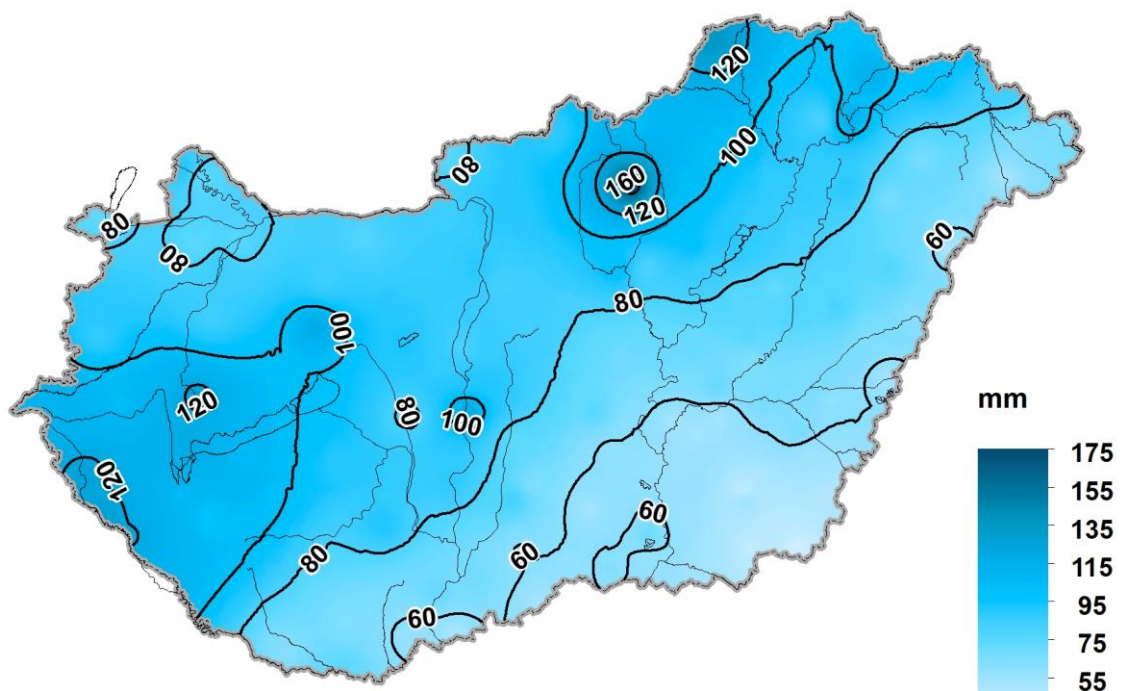
Csapadék

2019 novemberében a rendelkezésre álló adatok szerint az ország területére lehullott csapadék mennyisége 38 mm (Battonya) és 168 mm (Kékestető) között alakult. Az országos területi átlagérték 79 mm volt, ami 30 mm-rel (61%-kal) volt magasabb a viszonyítási időszak (1971-2000) november havi átlagánál.

A novemberben lehullott csapadék mennyiségének területi eloszlása mérsékelten változékony képet mutatott.

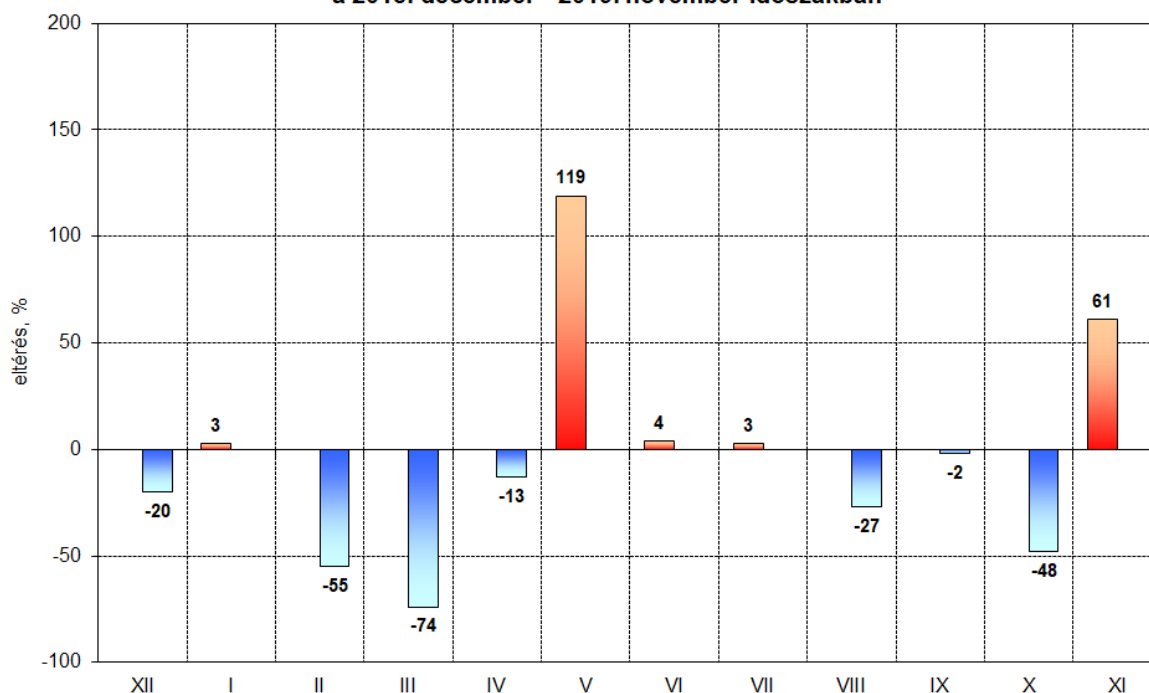
Országos áttekintésben a átlaghoz viszonyított legnagyobb csapadékhiány (13 mm) Sellye, a legnagyobb csapadéktöbblet (101 mm) Kékestető állomáson jelentkezett.

A 2019. november havi csapadékösszeg területi eloszlása

Az alábbi szöveggözi ábrán a legutóbbi 12 havi időszakra mutatjuk be a havi csapadékösszeg országos területi átlagértékének a sokévi átlagtól való relatív eltérését.

**A havi csapadékösszeg országos területi átlagértékének
átlagától (1971-2000) való eltérése (%)
a 2018. december - 2019. november időszakban**

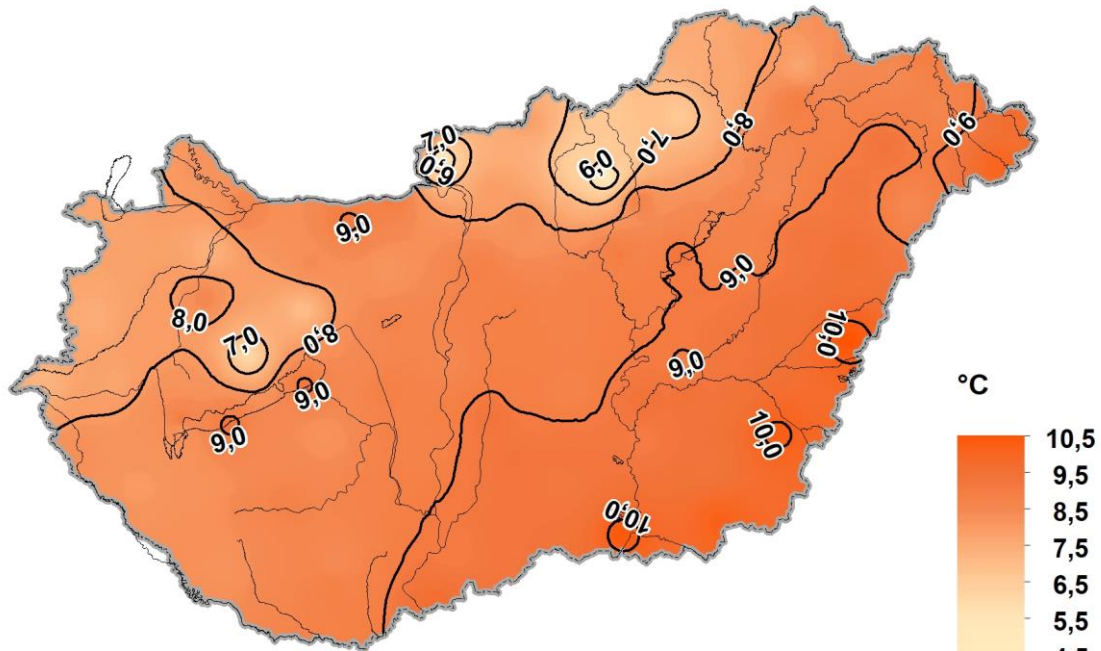
A 2019. január-november időszakban lehullott csapadék mennyisége 357 mm (Orosháza) és 807 mm (Kékestető) között alakult, az országos területi átlagérték 548 mm volt, ami az időszakos átlagnál 25 mm-rel (5%-kal) magasabb. A 11 havi csapadékösszeg az ország területének mintegy kétharmadán meghaladta az időszakos éghajlati átlagot. Országos áttekintésben az átlaghoz viszonyított legnagyobb 11 havi csapadékhiány (132 mm) Orosháza, a legnagyobb csapadéktöbblet (200 mm) Kölked állomáson jelentkezett.

Léghőmérséklet

A november havi középhőmérséklet 4,8°C (Kékestető) és 10,3°C (Körösszakál) között alakult, az országos területi átlagérték 8,5°C volt, ami a sokévi (1971-2000) novemberi átlagot 4,5°C-kal (!!!) haladta meg.

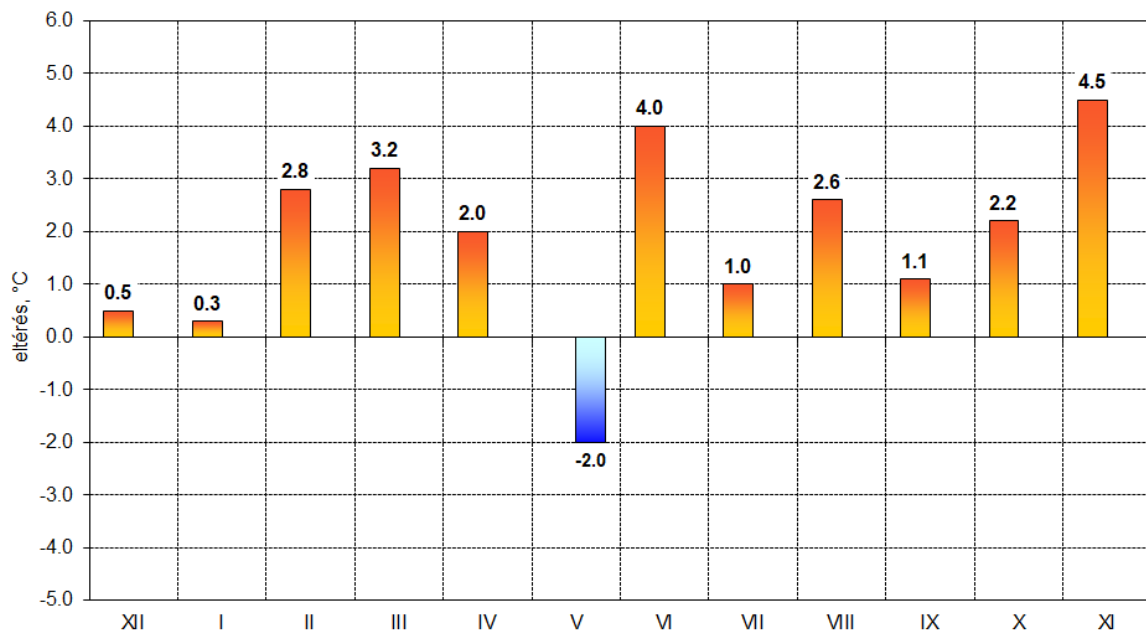
A havi középhőmérséklet az ország egész területén meghaladta sokéves (1971-2000) november havi átlagot. Az átlagtól való a legnagyobb pozitív eltérése (6,1°C) Körösszakál állomáson jelentkezett.

A 2019. november havi középhőmérséklet területi eloszlása

Az alábbi szövegtáblában a legutóbbi 12 havi időszakra mutatjuk be a havi középhőmérséklet országos területi átlagértékének a sokévi átlagtól való eltérését.

A havi középhőmérséklet országos területi átlagértékének átlagtól (1971-2000) való eltérése (°C) a 2018. december - 2019. november időszakban

Talajnedvesség

A 300 m-nél alacsonyabb területeken a talajok legfelső (0-20 cm-es) rétegének nedvességtartalma novemberben az egy hónappal korábbi állapothoz képest számottevően emelkedett. A nedvességtartalmat ebben a mélységi régióban november végén az 70-95% közötti telítettségi értékek jellemezték.

A 20-50 cm közötti talajréteg nedvességtartalma novemberben a 300 m-nél alacsonyabb területeken az egy hónappal korábbi állapothoz képest erőteljesen növekedett. A talajréteg nedvességtartalmát november végén a Tisza vonalától nyugatra a 70-95% közötti, a Tiszántúlon a 20-70% telítettségi értékek jellemezték.

Az 50-100 cm-es talajréteg nedvességtartalma novemberben a 300 m-nél alacsonyabb mérsékeltén növekedett. Ennek a talajrétegnek a nedvességtartalmát a hónap végén a 35-70% közötti, Délnyugat-Dunántúlon a 70-100% közötti telítettségi értékek jellemezték.

Talajvíz

Novemberben a talajvízszint változásának területi eloszlása változatos képet mutatott. Magyarország síkvidékeinek jelentős részén emelkedett a talajvízszint. Az alacsonyabb térszíneken (Dunamenti-síkság, a Hátság peremvidéke, a Körös-Maros köze északi része, a Nagykunság, a Nyírség északnyugati része, a Hanság, a Mosoni-sík délkeleti része, a Kapuvári- és a Csornai-sík, valamint a Pápa-Devecseri-sík, a Mezőföld keleti és nyugati területrészei, a Dráva-menti sík központi része) 10 cm-nél kisebb emelkedés volt jellemző. Egyes térségekben 10-25 cm, ritkábban ennél nagyobb emelkedés is előfordult.

Kisebb (0-10 cm) talajvízszint-csökkenés mutatkozott a Mosoni-sík északnyugati részén, a Mezőföld déli peremvidékén, a Duna-Tisza közén, a Körös-Maros köze déli részén, a Körösök és a Berettyó mentén az országhatár-menti sávban és a Felső-Tisza vidék délkeleti részén.

Az 1971-2000. közötti időszak november hónapjai átlagos és a 2019. november havi középértékek különbségének területi eloszlása azt mutatta, hogy a Dráva-menti sík területén és a Kisalföld területének csaknem egészén, a Mezőföld jelentős részén a viszonyítási időszagnál csak 0-25 cm-rel alacsonyabb talajvízszint jelentkezett. Az eltérés a Kisalföld és a Mezőföld egyes érintett körzeteiben 0-50 cm volt, a Mezőföldön helyenként 50-75 cm közötti értékek is előfordultak.

A viszonyítási időszak átlagértékéhez képest a legnagyobb, 250-300 cm-es, illetve helyenként ezt meghaladó eltérések továbbra is a Duna-Tisza közén a Hátság észak- és délnyugati térszínein, valamint a Mátra előterében fordultak elő. A Felső-Tisza-vidék keleti részén 100-150 cm, a Tiszántúl más térségeiben jellemzően 0-50 cm különbség-értékek alakultak ki.

A viszonyítási időszagnál többnyire 0-50 cm-rel magasabb helyzetű talajvíztükör csak kisebb területrészekben mutatkozott. Néhány körzetben jellemzően egyes talajvízszintmérő kutak környezetében nagyobb különbség-érték (50-75 cm, helyenként nagyobb) is előfordult.

A síkvidékek területi átlagában a talajvíztükör 2019. november hónapban az 1971-2000. közötti időszak november havi átlagértékénél ~40 cm-rel alacsonyabban helyezkedett el.

Operatív aszály- és vízhiány értékelés

A novemberi időjárás az átlagosnál jelentősen melegebb volt, ennek ellenére a havi csapadékmennyiség a talajok víz-utánpótlódását szinte az ország teljes területén biztosította. A talajokban megelőző időszak vízhiánya jelentősen csökkent, a felső talajrétegek nedvességállapota megfelelő, ugyanakkor a mélyebb szintek vízhiánya azonban még mérhető. A Dunántúlon és a Nyírségben talajnedvesség értéke elmarad az átlagostól. Átlagos decemberi időjárás esetén a talajok víztartalékai tovább pótlódhatnak. Az átlagosnál melegebb további időjárás esetén a lefolyás (felszíni, felszín alatti) csökkentheti a hasznosítható készletet.

Belvízi helyzetértékelés

2019 novemberében országos összesítésben a belvízrendszerek közötti vízforgalom mennyisége 85,12 millió m³ volt, ami 8,64 millió m³-rel (9%-kal) maradt el az előző havi értéktől. A november havi vízforgalom részben a felszíni vízfolyásokból a belvízrendszereken átvezetett vízmennyiség volt.

A hónap folyamán az ország területén belvívelöntés 20- ha-on fordult elő.

A tározókban visszatartott víz mennyisége 2019 novemberében országos összesítésben az egy hónappal korábbi értékhez képest 1,92 millió m³-rel (4%-kal) csökkent..

2. ELŐREJELZÉS

Időjárás-előrejelzés

Az Országos Meteorológiai Szolgálat 2019. november 14-én kiadott hosszú távú meteorológiai előrejelzése szerint decemberben az átlagosnál melegebb és kissé szárazabb, januárban és februárban az átlagosnál melegebb szárazabb időjárás valószínűsíthető.

A havi középhőmérséklet és a havi csapadékösszeg országos átlagértékei az alábbi előrejelzett értékközökben várhatók (zárójelben a sokévi átlagokat tüntettük föl):

Hónap	Havi középhőmérséklet [°C]	Havi csapadékösszeg [mm]
december	0,2 – 4,1 (0,6)	20 – 60 (44)
január	-1,5 – 2,4 (-0,8)	10 – 40 (32)
február	0,7 – 4,1 (1,1)	5 – 45 (29)

Az OMSZ 2019. december 13-án kiadott középtávú előrejelzése szerint a következő 10 napos időszakban - területi átlagban – számottevő mennyiségű (10 mm/nap) csapadék nem valószínű. Az időszak első harmadában erőteljes melegedés, várható, a napi középhőmérsékletek az előrejelzési időszak folyamán az időszakos átlag felett várhatók.

Vízháztartási előrejelzés

November végén előző év azonos időszakához képest nagyon hasonló vízháztartási helyzet volt jellemző.

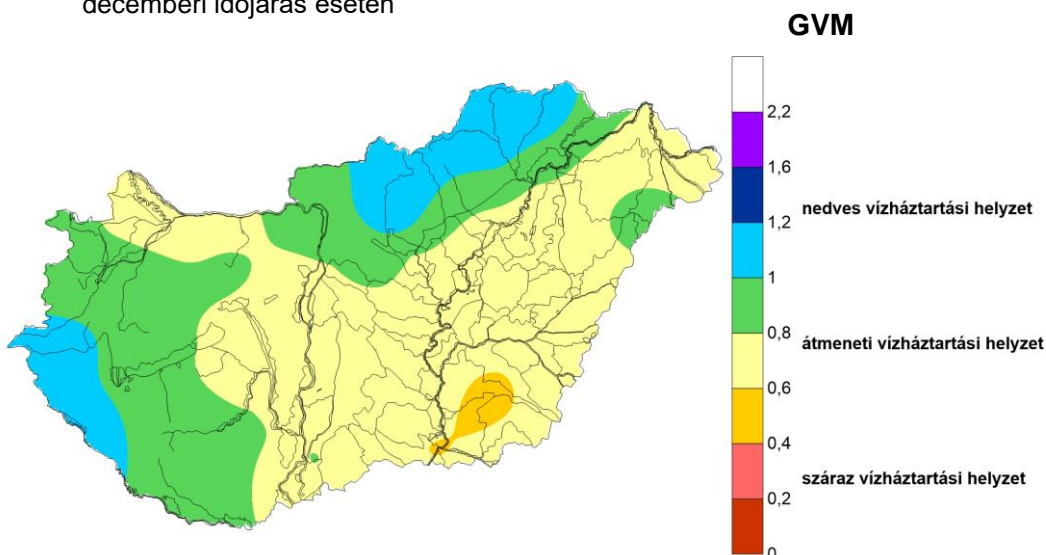
A decemberre előrejelzett átlagosnál melegebb és kissé szárazabb időjárás következtében a Kisalföld egy részén, valamint a Tiszántúl középső és déli területein száraz vízháztartási helyzet várható. Az ország többi részén átmeneti vízháztartási helyzet valószínűsíthető. A legnedvesebb vízháztartási helyzet kialakulására a Nyugat-Dunántúlon és az Északi-középhegység területén lehet számítani.

A következő ábrákon időjárási forgatókönyvenként szemléltetjük a novemberi vízháztartási helyzet várható alakulását.

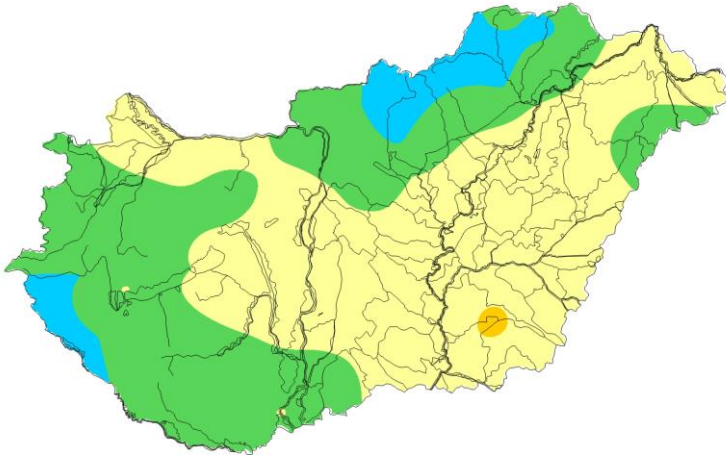
Az átlagosnál szárazabb decemberi időjárás esetén

Átlagosan csapadékos decemberi időjárás esetén

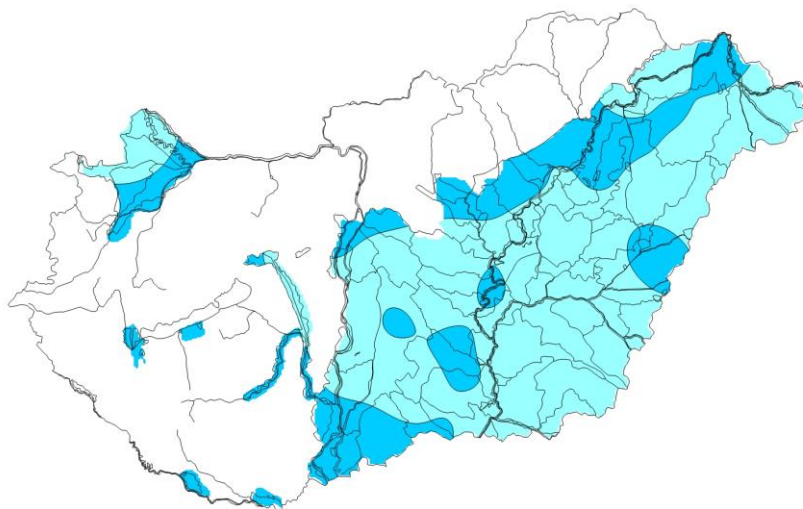
Az átlagosnál csapadékosabb
decemberi időjárás esetén

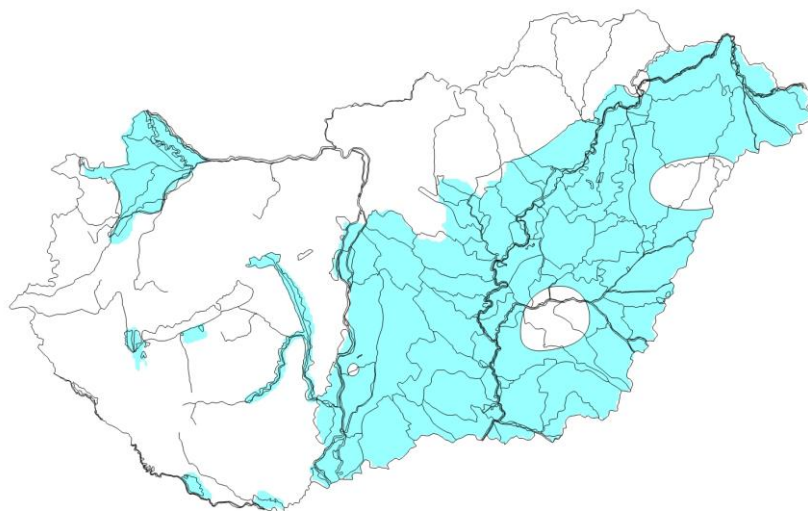
Belvízi előrejelzés

A jelenlegi hosszú távú meteorológiai előrejelzés alapján nagyobb téli-tavaszi belvíz kialakulásának a valószínűsége most csekélynek látszik, de csapadékos-havas tél esetén az egyébként is általában magasabb talajvízállású és a szikes területeken, továbbá egyes folyó menti térségekben (főleg magasabb vízállás esetén), valamint hosszabb fagyos és havas időszakot követő gyors olvadás esetén bekövetkezhetnek jelentősebb belvízi elöntések is.

A belvízindex alakulása átlagosnál
csapadékosabb decemberi időjárás esetén

A belvízindex alakulása átlagosan
csapadékos decemberi időjárás

PBI

Az „Integrált vízhozartási tájékoztató, operatív aszály- és vízhiány értékelés” című kiadványt a BM 45/2014. (IX. 23.) rendelet 1.§ (1) c), d), e), (2) és a 3.§ (3) j) alapján havi rendszerességgel az Országos Vízügyi Főigazgatóság – az Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság bevonásával – készíti el és adja ki.